

ÚVOD

Po prvním svazku *Dissertationes Archaeologicae Brunensis / Pragensesque, Supplementum I* vydaném v roce 2008 vychází další svazek připravený z příspěvků doktorských studentů archeologie i dalších spolupracujících disciplín. Již v letech 2006–2008 se Ústav archeologie a muzeologie FF MU v Brně stal řešitelem projektu GA ČR 404/05/H527 – Moravskoslezská škola archeologických doktorských (doktorských) studií, a to za spoluúčasti dalších akademických pracovišť MU, jmenovitě Ústavu antropologie PŘF MU (prof. PhDr. Josef Unger, CSc.), a od roku 2008 i Ústavu experimentální biologie téže fakulty (doc. RNDr. Eva Drozdová, Ph.D.). V rolích spoluřešitelů se do grantového projektu zapojili odborníci z Archeologického ústavu AV ČR Brno, v. v. i. (doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc. a doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.) a z Archeologického ústavu Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě (doc. PhDr. Vratislav Janák, CSc. a prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc.).

Se stejnými externími spolupracovníky na tento projekt navázala v roce 2009 Moravskoslezská škola archeologických doktorských studií II (GA ČR 404/09/H020). Kromě pedagogů Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity se na něm jako školitelé v rámci MU podílejí specialisté z Ústavu geologie (prof. RNDr. Antonín Přichystal, CSc. et DSc.) a Ústavu experimentální biologie (doc. RNDr. Eva Drozdová, Ph.D.) Přírodovědecké fakulty a Ústavu evropské etnologie (PhDr. Miroslav Válka, Ph.D.) Filozofické fakulty.

Hlavním cílem a podstatou celého projektu je koncentrace výzkumných i pedagogických kapacit interdisciplinárního výzkumu nejstarších pravěkých až pozdně středověkých dějin Moravy a Slezska včetně širších souvislostí středoevropských, a to v rámci doktorského studia a jeho směřování ke klíčovým problémům historického i společenského vývoje. Výsledkem je i lepší organizace doktorského studia, zvýšení jeho kvality zapojením specialistů z jednotlivých zainteresovaných institucí i výběr vhodných a potřebných témat doktorských prací.

K zajištění co nejvyšší kvality studia se v rámci projektu spojují moravské a slezské instituce, které mají akreditované bakalářské, magisterské i doktorské studijní programy archeologie, etnologie, geologie a antropologie, a disponují též příslušnými kvalifikovanými pedagogy. Projekt je také směřován k větší motivaci doktorandů při jejich studiu a zpracovávání jednotlivých témat. Jeho cílem je tedy upevnění a rozvinutí dosaavadní spolupráce v rámci školení doktorandů za účasti předních odborníků univerzitních i specialistů z AV ČR. To umožňuje nejen zkvalitnění vědecké výchovy, ale i rozšíření zpracováváných témat a napojení na praxi. Potřebu tohoto grantového záměru lze zdůvodnit právě společenskou poptávkou, žádající rychlé vyhodnocení a publikaci poznatků z terénních prací. Tato koncepce se též ukazuje jako velmi žádoucí a perspektivní pro další rozvoj oboru a nasměrování budoucích vědeckých pracovníků ke klíčovým, v rámci dalšího bádání potřebným a vhodným tématům.

Do projektu jsou začleněni doktorandi 1.–4. ročníku prezenčního doktorského studia a tým doplňují i studenti jeho kombinované formy. Způsob vedoucí k naplnění záměrů doktorského projektu vyplývá do značné míry ze studijních plánů jednotlivých doktorandů, které byly schváleny oborovou radou, oborovou komisí a školiteli (zkoušky z jazyků, filozofie, metodiky a specializace, odborné specializované semináře, příprava a obhajoba doktorské práce, nad tento rámec jsou doktorandi pověřováni úkoly pedagogickými a vědecko-organizačními). Koncepce projektu předpokládá zkvalitnění teoretické přípravy doktorandů, jejich vzájemné informovanosti, hrazení nákladů výzkumných cest potřebných pro kompletní heuristiku, účast na stážích v zahraničí, vědeckých zasedáních i publikování dosažených výsledků. Tyto práce budou představovat výstupy projektu a ve spolupráci zainteresovaných institucí se počítá i s jejich zveřejněním.

Součástí projektu se již tradičně staly také plánované semináře konané v rámci doktorského studia na Ústavu archeologie a muzeologie FF MU, a to za spoluúčasti doktorandů z Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK v Praze a Katedry archeologie FF ZU v Plzni. Jejich účelem je především výměna zkušeností, konzultace a informace o stavu přípravy disertačních prací jednotlivých doktorandů, diskuse o přednášené problematice, ale též navázání osobních kontaktů. Tyto semináře se konaly v úzké spolupráci s AÚ FPFF SU, ÚPRAV FF UK, Katedry archeologie FF ZU v Plzni i dalších institucí.

Právě referáty přednesené na seminářích, informující o dosaženém stupni zpracování zadaných témat doktorských disertací, jsou obsahem předkládaného sborníku, jehož vydání je taktéž plánovanou součástí doktorského projektu. *Supplementum II. Moravskoslezská škola archeologických doktorských studií. Seminář 2* tak doplňuje řadu vydávaných, úspěšně obhájených a vysoce odborně hodnocených doktorských disertací *Dissertationes archaeologicae Brunenses / Pragensesque (Jan Klápště et Zdeněk Měřinský curantibus editae)*. Celkem třináct předkládaných příspěvků řeší jednak teoretické otázky, ale také prezentuje výsledky materiálových studií. Z chronologického hlediska jsou tyto práce zaměřeny hlavně k období paleolitu, neolitu, době halštatské, ranému i vrcholnému středověku a také novověku, dále pak na oblasti etnologie, dějin uměleckého řemesla, muzeologie, petroarcheologie a antropologie. Samotný obsah sborníku je velmi pestrý a prakticky zachycuje celý vývoj od pravěku po vrcholný středověk. Nalezneme zde analýzu sídelních stratigrafií mladopaleolitických lovců v oblasti Brněnska a Vyškovska (Ondřej Mlejnek), poznatky o neolitu na území Zemplína (Mária Attresová), rozbor výzdoby keramiky ze sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou ve Znojmě-Novosadech (Zdeněk Hájek). Další článek se týká poznání halštatského osídlení Chrudimska (Miroslav Novák) a stejnému období je věnována také studie o otázce horákovské „expanze“ do oblasti lužických popelnicových polí (Zuzana Holubová). Další zařazená archeologická práce se

zabývá velkomoravskou keramikou z jižního předhradí Pohanska u Břeclavi (Lucie Pokorná) a v článku výstižně nazvaném „Jsem znamením lásky, neodhazuj mě“ je sledována symbolika středověkého šperku (Věra Šlancarová). Další dva příspěvky, tentokrát s etnologickou tematikou, se věnují problematice vesnického domu na Hané (Martin Novotný) a závěrečné fázi pilníkářské rukodělné produkce v obci Křížánky na česko-moravském pomezí (Václav Michalička). Muzeologickou tematiku potom reprezentuje úvaha o archeologické expozici jako prostředku komunikace (Jan Dolák). Nadto sborník obsahuje také materiály spolupracujících oborů přírodních věd, a to přehled mineralogických metod použitelných pro studium provenience štípané křišťálové industrie (Martin Kontár), srovnání petrografické a geochemické charakteristiky obsidiánových surovin v Turecku a samotných artefaktů z Tell Arbid Abyad v Sýrii (Radka Drápalová a Antonín Přichystal) a studii o asymetrii kostí horní končetiny u jedince z Pohanska u Břeclavi (Kateřina Konášová, Eva Drozdová a Václav Smrčka). Všechny příspěvky zařazené do sborníku oponovali a k tisku doporučili školitelé příslušných doktorandů, což zaručuje jejich vysokou odbornou úroveň a jistě se stanou přínosem pro další archeologické, etnologické, petroarcheologické i antropologické bádání.

Zdeněk Měřinský